

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UPA2023/150

30/5-2023

Mariia Simonsen

Tusagassiortut kalaallisut oqaluttunik amigaateqarneq qanoq iliuuseqarfigisinnaanerlutigu Oqallisissiatut siunnersuut.

(Inatsisartunut Ilaasortaq Nivi Olsen, Demokraatit)

Oqaaseqaat:

Tusagassiortunik kalaallisut oqaasilinnik amigaateqarneq qanoq
iliuuseqarfigisinnaavarput? Siunnersuuteqartup, Nivi Olsenip
Demokraatineersup oqallisissiaa taama qulequtaqarpoq.

Apeqquq imartoqaaq, akissummillu ataasiinnarmik akissutissaqarnani. Ukiut
kingumut qivialaassagutsigit 1970-ikkunni, 80-ikkunni 90-ikkunnilu nunatsinni
tusagassiuutit tusagassiortuulu eqiingallutillu inuiaqatigiinni oqallinnermut
tapertaalluarput, innuttaasut isummernissaminnut tunngavissaqarluarnissaat
apeqqutillu illugiinnit isigalugit qanoq paasisariaqarnersut ersersilluartarlugu.
Taama oqarneq immaqa kusassaavallaartutut oqaatigineqarsinnaavoq,
aammami tusagassiorfiit tusagassiortullu ukiuni taakkunani
illuinnaasiornerarlugit upissunneqartarput. Kisianni kingumut qiviarluni
ullutsinni pissutsit allanngorsimassusiat takuneq ajornanngilaq. Tusagassiortut
kalaallit ikilisimaqaat, tusagassiuutit ikilisimapput, ilinniarfimmi
naammassisartut ikilisimapput inuppassuillu namminneerlutik
tusagassiortunngorsimapput. Internetti, qarasaasiat, oqarasuaatit
angallattakkat sapigaqanngingajattut atulersimavagut, erniinnarlugu chatbottit
ulluinnarsiutigilissavagut – qarasaasiat silaqassusilikkat, inunniilluunniit

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

silatunerit. Atortulersuutit nutaaliat tamakku sorpassuartigut unammillernartuupput aqunneqarsinnaanngingajakkamik. Inuit sunilluunniit paasissutissinneqarsinnaapput nakkutigineqanngitsunik, ilumoortuunerinillu uppersaatissaqanngitsunik.

Siunissami tamakku innuttaasutut oqartussaaqataanitsinnik navianartorsiortitsisussaapput, illuatungissaallu pigisariaqarpagut: tusagassiuutit tusagassiortullu tutsuiginartut, misissueqqaarlutik saqqummiussisartut, apeqqutinik illugiissillugit saqqummiussisartut minnerunngitsumillu: kalaallisut oqaasillit.

Tassalu unammillernartoq ullumikkut killiffigisarput: amigaatigeqigatsigit, pingaartumik innuttaasunik kiffartuussivitsinn KNR-imi.

Qanormiuna iliorniartugut? Uagut qinikkatut, Inatsisartunut ilaasortatut qanoq iliorsinnaavugut? Naalackersuisut qanoq iliorsinnaappat?

Inatsisikkut sinaakktissat eqqarsaatigigaanni tamakkunuunatigut atorfissaqartinneqartut amigarunanngikkaluarput. Tusagassiortut sulinerminni atugaat sulisitsisuniipput – akissarsiaat ilinniartitaanerallu naalackersuisuniipput.

Inatsisartut kultureqarnermut ilnniartitaanermullu ataatsimiititaliaat ukioq marsimi oqaaseqaateqarpoq. Taamaaliorneq qaqutigooortuuvoq.

Oqaaseqaatitsinni KNR-ip ukiup ataatsip ingerlanerani tusagassiortunik kalaaallinik amigaateqarneq pissutigalugu nutaarsiassaqaartitsinerminik aappassaa annikillisaanera qisuariarfigaarput. Taamani ima oqarpugut: (siulittaasoq issuaavunga:) Kalaallit Nunaata Radiua nukittorsartariaqarpoq nunatsinni kulturikkut sulliviit pingaarnersarimmassuk. Unammillernartut KNR-ip nalaataasa aaqqiissutissarsiorneranni Inatsisartunut ilaasortatut suleqataassaagut, ataatsimiititaliaq isumaqatigiissoq allappoq.”

Ataatsimiititaliap oqaaseqaammini naalackersuisut kaammattorpai tusagassiuutit atugaat pillugit nassuiaasiortitseqqullugu kiisalu

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

suleqatigiissitanik ajornartorsiumik qanoq aaqqiisoqarsinnaanerani siunnersuusiortussamik pilersitseqqullugu. Iliusisat tamakku naalackersuisut namminneq aallartissinnaavaat piumagunik, Inuit Ataqatigiinnilu naatsorsuutigaarput ataatsimiititaliap kajumissaarinera naalackersuisunit pimoorunneqassasoq.

KNR-imi tusagassiortunik kalaallinik sulisussaaleqineq ataasiinnaanngitsumik nassuiaatissaqarpoq qularnanngitsumillu iliuutsimik ataasiinnarmik iluarsineqarsinnaanani. Akissarsiat soorunami nassuiaatissap ilaaniipput. 2010-mi tusagassiuutit pillugit kingullermik nassuiaasiortitsisoqarmat tikkuarneqartut soqutiginarlut ilagaat KNR-ip suliffeqarfittut tusagassiornermik aallakaatitassiornermillu ingerlataqartussatut pisussaaffeqarnera, nunatsinni nunarpassuarnilu allani taama ingerlatsiffiusuni allanisut, asseqanngimmat namminerisaminik akissarsianik isumaqatigiinninniarsinnaatitaasariaqartoq, taamaalilluni sulisussanik pissarsiniarnermini Namminersorlutik Oqartussanut qilersugaajunnaarluni. Tamanna ilimanarsisinneqarpoq tusagassiortut sinniisui kultureqarnermut ilinniartitaanermullu ataatsimiititaliamut ukioq sassartinneqarlutik saqqummiussimmata. Assersuutit saqqummiussaata paatsuugassaangillat: tusagassiortut pisortat suliffeqarfiutaanni assigiinngitsunik suliffillit akissarsiamikkut erseqqissumik nikingapput, aali tamarmik pisortani sulillutik. Saqqummiussani aamma uppersarnerneqarpoq nutaarsiassaqaqtitsivinni sulisut akissarsiamikkut appasinnerusut, tamannalu KNR-ip unammillersinnaannginneranut pissutaasunut ilaasoq. Apeqqutit tamakku kultureqarnermut naalackersuisup kisimiilluni susinnaanngilai, soorlu aamma ataatsimiititaliamut akissutimini tamanna erseqqissumik nalunaaraa. Taamaakkaluartoq tusagassiortunik kalaallinik nutaarsiassaqaqtitsivimmi amigaateqarneq oqaluuseriinarnagu pimoorullugu iliuuseqarfigineqartariaqartoq Inuit Ataqatigiinni isumaqarpugut. Sammisami akuusut oqaloqatigalugit ajunngittaqaq, kisianni avataaneersunik sammisamik

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

qulaajaalluni sulisitsineq ilaanni iliuusissanik tigussaasunik pissarsiffiusarpoq siunissamut ungasinnerusumut allaat tikkuussisinnaasunik. Naalakkersuisut kaammattoqqikkumavavut tusagassiuutini pissutsinik nassuiaasiortitseqqullugit, soorlu ukiut qulit sinnerlugit matuma siorna taamaaliortoqartoq. Siunnersuutini taamaalilluni saqqummiussisoqarneratigut nutaarsiassaqaqtitsivimmi tusagassiuutunik kalaallinik amigaateqarneq akissarsiallu kisiisa pinnagit, tusagassiuutinut atugassarititaasut unammillernartullu qulaajarneqarsinnaassagaluarmata. Qujanaq.